

Lystfiskerbroer ved Lindenberg Å

NOTAT

Problemstilling

En ny problemstilling er opstået ved Lindenberg Å. Antallet af lystfiskerbroer er steget markant de seneste år, og med vidt forskellige udformninger og placeringer virker de så skæmmende på landskabet, at en regulering bør overvejes.

Baggrund

Naturkontoret har registreret et stort antal lystfiskerbroer i Lindenberg Å på strækningen mellem Buderup Bro og Refsnæs. Der har i mange år været et lille antal broer langs åen, men gennem de seneste 3-5 år er antallet steget markant, og der kan i dag tælles ca. 55 broer på den ca. 20 km lange strækning. Kun en enkelt af broerne er godkendt af amtet.

Broerne er generelt meget synlige ved færdsel på og langs åen, og det samlede indtryk er, at broerne forstyrrer og skæmmer landskabet. Denne vurdering hænger nøje sammen med, at broerne har noget forskellige udformninger, tilstand og placering.

Broerne er fortrinsvis udført i træ og opsat på pæle eller liggende som pontonbroer, og mange af dem er beklædt med galvaniseret hønsetråd. De er ca. 60-80 cm brede og længden varierer fra få meter til omkring 15 meter.

Broerne er opsat både langs med og vinkelret på vandløbet hovedsagligt i bræmmen af rørsump, men i nogle tilfælde strækker de sig ind på land. De er helt eller delvist skjult af denne sumpvegetation i sommerhalvåret men ses mere eller mindre tydeligt, når vegetationen visner hen. På en del af broerne er 1-flere af de bærende pæle dog meget lange og synlige.

Der er stor variation i broernes stand. Nogle ser stabile ud, mens andre er helt eller delvist sammenfaldne.

Broernes placering vurderes at vedrøre både naturbeskyttelsesloven og vandløbsloven.

Lovgivning og registreringer

Lindenberg Å er omfattet af vandløbsloven og naturbeskyttelseslovens § 3 (beskyttede naturtyper) og § 16 (åbeskyttelseslinien).

Hovedparten af Lindenberg Å er omfattet af "Regulativ for amtsvandløbet Lindenberg Å" ("juli 2003) samt tillægsregulativerne for amtsvandløbene i Nordjyllands Amt af marts 2004 og april 2004.

Ifølge Regionplan 2001 ligger størstedelen af den aktuelle strækning i regionalt naturområde og resten i område udpeget dels som naturområde, dels som jordbrugsområde.

Lystfiskerbroer ved Lindenberg Å

Desuden er størstedelen af strækningen beliggende i EF-habitatområde nr. 20, ”Rold Skov, Lindenberg Ådal og Madum Sø”. Lindenberg Å indgår i udpegningsgrundlaget som naturtype 3260, Vandløb med vandplanter.

Interesser

Hensyn til lystfiskeri

Lindenberg Å er et attraktivt fiskevand, og gangbroerne er opsat af lystfiskere/lodsejere for at lette adgangen til og langs åen.

Antallet af gangbroer er sandsynligvis steget i takt med, at de ånære arealer er blevet vådere, og at sumpede bræmmer af især sødgræs og rørgræs i højere og højere grad besværliggør færdsel nærmest ved åen, når vandstanden er så høj, som den ofte har været de seneste år.

Disse bræmmer er en følge af, at åens fri vandspejl er snævret ind i takt med at vedligeholdelsen er ændret, og der kun skæres grøde inden for de regulativmæssige bredder. Den overbredde, som vandløbet havde fået efter i en periode at have været overvedligeholdt, er blevet reduceret, og sumpplanterne har fået gode vækstbetingelser i den del af det tidligere vandløbsprofil, som ikke længere grødeskæres, og som endnu ikke er blevet helt ”landfast”. Hvor sumpplanterne er udbredte er der typisk aflejret så store mængder blødt materiale, at færdsel besværliggøres.

Broernes tilstedeværelse er et tydeligt udtryk for ønsket om at opretholde en rekreativ interesse – lystfiskeriet – ved åen.

Naturbeskyttelseslovens § 3

Lindenberg Å er udpeget som beskyttet vandløb (naturbeskyttelseslovens § 3), og efter bestemmelserne i § 3 er der generelt forbud mod ændringer i tilstanden. Amtet kan dog i særlige tilfælde dispensere fra dette forbud. Ved vurdering af om en foranstaltning i eller ved vandløbet kræver dispensation lægges vægt på, hvorvidt foranstaltningen indebærer ændringer af vandløbet og dermed naturtilstanden. Vurderingen omfatter ikke blot en biologisk bedømmelse, men også landskabelige og kulturhistoriske hensyn. Ændringens væsentlighed er af betydning, når det skal afgøres om der kan dispenseres. Uanset dette er der en nedre grænse for, hvad der kræver dispensation. Foranstaltninger kan være så perifere eller bagatelagtige, at de kan iværksættes uden dispensation.

Det vurderes, at lystfiskerbroer vil kunne etableres på en sådan måde, at de ikke vil forringe åens fiske- og smådyrsfauna og planteliv.

Beskyttelsen efter § 3 omfatter, om end i mindre omfang, forbud mod foranstaltninger der alene har landskabelig effekt. Det kan være etablering af indretninger, der ikke har med naturtypens sædvanlige anvendelse at gøre. I det konkrete tilfælde er broerne anlagt til afhjælpning af problemer med praktisering af hidtidig og sædvanlig anvendelse af åen til fritidsfiskeri. Broerne kan således principielt medvirke til at opfylde et andet af naturbeskyttelseslovens formål, nemlig at give befolkningen adgang til at færdes og opholde sig i naturen samt forbedre mulighederne for friluftslivet. Anlæggenes synlighed i landskabet er derfor ikke nødvendigvis i strid med § 3-beskyttelsen.

Lystfiskerbroer ved Lindenberg Å

Foranstaltninger, der giver væsentlig forstyrrelse af dyrelivet ved åen kan siges at være i modstrid med lovens formål (§ 1) om at beskytte vilde dyr og planter og deres levesteder. Konkret kan tænkes, at visse af lystfiskerbroerne ved uhensigtsmæssig placering giver øget færdsel og forstyrrelse af odder, isfugl og fugle tilknyttet rørbevoksning. Både odder og isfugl optræder på habitatdirektivets lister over beskyttelseskrævende arter. Begge arter har brug for åstrækninger med uforstyrrede ynglemuligheder. Varetagelse af lovens formål om beskyttelse af dyreliv og levesteder ved åen vurderes imidlertid kun i ringe omfang at kunne ske med § 3.

Samlet set vurderes § 3-beskyttelsen af vandløbet ikke at være til hinder for lovliggørelse af lystfiskerbroer, der efter konkret undersøgelse ikke vurderes at forringe åens plante- og dyreliv. § 3 vurderes mindre egnet til at stille vilkår om materialevalg, farve, udformning og dimensionering.

Naturbeskyttelseslovens § 16

Lindenberg Å er omfattet af en 150 m beskyttelseslinje. Linjen udmåles fra grænsen mellem landvegetation og rørsump. Beskyttelseslinjen har til formål at sikre åen som værdifuldt landskabslement og som levested og spredningskorridor for plante- og dyreliv. Ifølge § 16 må der ikke placeres bebyggelse, campingvogne og lignende eller foretages beplantning eller ændringer i terrænet. § 16 beskytter således både mod foranstaltninger, der forringer landskabelige og biologiske og kulturhistoriske værdier omkring åen.

Ifølge vejledningen til naturbeskyttelsesloven skal bebyggelse opfattes bredt. Lystfiskerbroer der er fæstnede til areal med landvegetation må herefter vurderes at være bebyggelse, der kun kan anlægges med dispensation. Broer der ikke er fæstnede til areal med landvegetation er ikke omfattede af § 16.

Ved vurdering om et anlæg indenfor beskyttelseslinjen kræver dispensation fra § 16, lægges der vægt på både formål med anlægget og dets fysiske fremtræden. Efter naturbeskyttelseslovens § 1 kan lystfiskerbroer principielt antages at bidrage til at opfylde naturbeskyttelseslovens formål om at give befolkningen adgang til at færdes og opholde sig i naturen samt forbedre mulighederne for friluftslivet. Anlæg af broer må dog ikke give anledning til forringelser for plante- og dyreliv.

Hvis det vurderes at broer i kraft af størrelse, placering, udformning (og eventuelt antal) kræver dispensation skal vilkår i dispensationen vægte alle de hensyn der er formålet med § 16. Nogle af broerne kan være uhensigtsmæssigt placerede i forhold til yngleforekomster af odder og isfugl. § 16 vurderes at skulle varetage beskyttelse af dyrelivet mod forstyrrelser.

Det skønnes at en del af broerne antages at have placering, dimension og udformning, så de kræver dispensation efter § 16. Efter konkret undersøgelse af hver enkelt vil der kunne dispenseres til broer, der ikke vurderes at forstyrre dyrelivet ved åen og ved materialevalg, farve, udformning og dimensionering ikke virker skæmmende på landskabet. Det bør i den forbindelse overvejes, om der skal være en retningslinie for hvor tæt broerne kan etableres.

Broer der ikke opfylder vilkårene må fjernes.

Vandløbsloven

Ifølge vandløbsloven (§ 47) må etablering af broer og lignende anlæg, ikke ske uden vandløbsmyndighedens godkendelse. En godkendelse skal sikre hensynet til

Lystfiskerbroer ved Lindenberg Å

afstrømningsforholdene og fremtidig vedligeholdelse, og der skal laves en vurdering af betydningen for vandløbskvaliteten.

Bestemmelsen i § 47 er udmøntet i regulativets pkt. 6.3: ”Bygninger, bygværker, faste hegn, beplantninger, udgravninger, og lignende anlæg må ikke uden amtets tilladelse anbringes øverste vandløbskant nærmere end 8 meter”.

Hensynet til afstrømningsforholdene er beskrevet i regulativet for amtsvandløbet Lindenberg Å, som fastsætter kravet til vandløbets vandføringsevne i en grødefri situation ud fra nærmere angivne dimensioner. Vandløbets faktiske profil er generelt bredere end den regulativmæssige bredde, og broerne vurderes i stor udstrækning at være opført uden for den fastsatte bredde. Alt andet lige skønnes de derfor ikke i den nuværende situation at påvirke afstrømningsforholdene. Ved en eventuel løsrivning vil de imidlertid kunne være til hinder for den naturlige afstrømning og forårsage opstuvning i vandløbet.

Vedligeholdelsen af vandløbet omfatter grødeskæring og eventuel opgravning af aflejringer. Begge dele udføres kun inden for det teoretiske profil, hvor grødeskæringen udføres i en strømmende der svarer til 80 % af bundbredden i det teoretiske vandløb. Broerne har hidtil ikke været til gene for vedligeholdelsen, da de er opført uden for den strømmende, der grødeskæres. Ved løsrivning i forbindelse med frost, manglende vedligeholdelse eller lignende udgør de imidlertid en risiko for at være til gene for vedligeholdelsen.

Vandløbskvaliteten omfatter de fysiske, kemiske, hydrologiske og biologiske forhold i vandløbet. Det skal derfor vurderes, hvorvidt broerne påvirker faktorer som strømningsforhold, sedimentation, bundsubstrat, mæandring, vandkvalitet og vandløbets flora og fauna. Broerne er typisk anlagt i den del af vandløbsprofilet, hvor der er aflejret store mængder sediment og vegetationen er domineret af sump-græsser. Med denne placering vurderes broerne ikke at påvirke strømning og sedimentation, og påvirkningen af flora og fauna skønnes at være uden afgørende betydning. Med hensyn til mæandring kan broer kun etableres på lige stræk og de må ikke være så lange, at de påvirker den naturlige tendens til slyngning. Af hensyn til vandkvaliteten er det en forudsætning, at broerne udføres i et materiale, der ikke afgiver skadelige stoffer til vandet. Anvendes trykimprægneret træ, skal det derfor være af en kvalitet godkendt til anvendelse i ferskvand.

Samlet set vurderes det, at broerne vil kunne godkendes efter vandløbsloven, såfremt de opfylder en række nærmere fastsatte vilkår.

Forslag til håndtering

Der foreligger forskellige løsningsmuligheder:

1) ingen indgreb

Broerne vurderes at være under bagatelgrænsen i forhold til både vandløbsloven og naturbeskyttelsesloven. Det skal afgøres hvorvidt eventuelle kommende broer i så fald kræver godkendelse

2) afslag på dispensation/godkendelse
fysisk lovliggørelse ved påbud om at fjerne broerne

Lystfiskerbroer ved Lindenberg Å

Broerne vurderes at skæmme landskabet, og dette forhold vægtes højere end det rekreative hensyn.

- 3) dispensation/godkendelse
retlig lovliggørelse på vilkår

Broerne vurderes at være nødvendige for at tilgodese lystfiskerinteresserne, og dette forhold tillægges større betydning end den påvirkning broerne vil have på det landskabelige indtryk, når de efter lovliggørelse er udført efter de retningslinier, som amtet har givet.

- 4) En kombination af 2) og 3)

På baggrund af en konkret vurdering afgøres hvilke broer, der kan lovliggøres fysisk, og hvilke der skal fjernes.

- 5) fremtidige muligheder for godkendelse (formulering af en politik)

Lystfiskerbroer kan som udgangspunkt etableres ved amtsvandløb under forudsætning af:

- At anlægget ikke påvirker vandløbets miljøtilstand i negativ retning
- At naturtypens tilstand ikke forringes
- At opfyldelsen af vandløbets kvalitetsmålsætning ikke modvirkes
- At anlægget ikke virker skæmmende på landskabet
- At anlæg kun kan ske hvor forholdene ved vandløbet er af en sådan karakter (her: bræmmen af sumpvegetation er så bred), at fiskeri ikke er muligt/kun besværligt lader sig gøre uden.

Vilkår i tilladelse skal indeholde krav til:

Materiale
Udformning
Ansvar
Vedligeholdelse